

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
přednesené dne 19. prosince 2018¹

Věc C-431/17

**Monachos Eirinaios, kata kosmon Antonios Giakoumakis tou Emmanouil
proti
Dikigorikos Syllogos Athinon**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložená Symvoulío tis Epikrateias (Státní rada, Řecko)]

„Směrnice 98/5/ES – Článek 3 – Článek 6 – Zápis řeholníka jako advokáta v jiném členském státě, než ve kterém získal odbornou kvalifikaci – Vnitrostátní normy bránící zápisu“

1. Může člověk sloužit dvěma pánům? Pokud je jedním z těchto pánů Bůh, nachází křesťan základní vodítko v Evangelích: „Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. Buď jednoho bude zanedbávat, a druhého milovat, nebo se bude prvního držet, a druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i mamonu.“² (Ovšem skvostná právní výměna mezi Ježíšem Nazaretským a jistým znalcem Zákona, která se dochovala v podobenství o milosrdném Samaritánovi, jasně ukazuje, že je bez problémů možné sloužit Bohu a být současně členem advokátního stavu³.) Pokud si řeholník přeje být zapsán jako advokát u advokátní komory v jiném členském státě, než kde získal své profesní označení, a sloužit tak spravedlnosti i Bohu, je rovněž nezbytné zabývat se směrnicí 98/5/ES⁴.

2. Na základě této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se Symvoulío tis Epikrateias (státní rada, Řecko; dále jen „předkládající soud“) táže, zda je slučitelné se směrnicí 98/5/ES, aby příslušné orgány odmítly zapsat pana Monachose Eirinaiose⁵, řeholníka v klášteře v Řecku, jako advokáta vykonávajícího advokacii pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě s odůvodněním, že řeholníci jednoduše nemohou být podle vnitrostátního práva zapsáni do seznamů advokátů u advokátních komor. To vyvolává otázku, jak sladit ustanovení směrnice 98/5/ES týkající se *zápisu* advokátů vykonávajících advokacii pod profesním označením udělovaným v jejich domovském státě, která zavádějí kogentní povinnosti, s ustanoveními týkajícími se *pravidel pro výkon povolání*, která se na tyto advokáty vztahují a ponechávají členským státům širokou posuzovací pravomoc. Výklad podaný Soudním dvorem bude muset zajistit, aby byla tato směrnice vykládána jednotným a soudržným způsobem.

1 – Původní jazyk: angličtina.

2 – „Ο δε ς δύναται δυσ κυρίως δουλεύειν· ὡς ὁ τὸν να μισήσει καὶ τὸν θεόν γαπήσει, ὃς ἂν θέξεται καὶ τὸ τέρας καταφρονήσει. Ο δύνασθε θεοῦ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ“, Matouš, 6,24.

3 – Lukáš, 10,25–37.

4 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace (Úř. věst. 1998, L 77, s. 36), naposledy pozměněná směrnicí Rady 2013/25/EU ze dne 13. května 2013, kterou se v důsledku přistoupení Chorvatské republiky upravují některé směrnice v oblasti práva usazování a volného pohybu služeb (Úř. věst. 2013, L 158, s. 368).

5 – Běžný překlad „Monachos Eirinaios“ do angličtiny, původního jazyka tohoto stanoviska, by byl „Brother Eirinaios“ („bratr Eirinaios“). V tomto stanovisku však zachovávám výraz „Monachos“ (řeholník), aby se zamezilo různým dojmům a konotacím, které by mohly provázet různé jazykové verze.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 98/5/ES

3. V bodě 1 odůvodnění směrnice 98/5/ES se zdůrazňuje, jak důležitá je možnost poskytovaná státním příslušníkům členských států vykonávat povolání ať již jako osoba samostatně výdělečně činná, nebo jako osoba v pracovním poměru, v jiném členském státě než v tom, ve kterém získali odbornou kvalifikaci. Body 2 a 3 odůvodnění uvádějí, že směrnice poskytuje ve vztahu ke směrnici 89/48/EHS alternativní prostředky pro účely získání přístupu k výkonu povolání advokáta v hostitelském členském státě⁶.

4. Podle bodu 5 odůvodnění je tento přístup „na úrovni Společenství odůvodněn nejen proto, že ve srovnání s obecnou úpravou pro uznávání diplomů poskytuje advokátům snadnější možnost zařazení do profesního stavu v hostitelském členském státě, ale také proto, že tím, že advokátům umožňuje trvale vykonávat jejich povolání pod profesním označením udělovaným v domovském státě, uspokojuje potřeby uživatelů právních služeb, kteří vzhledem k rostoucímu objemu obchodu vyplývajícím zejména z vnitřního trhu, vyhledávají poradenské služby při přeshraničním obchodním styku, ve kterém se často překrývá mezinárodní právo, právo Společenství a vnitrostátní právní předpisy“.

5. Bod 6 odůvodnění uvádí, že tento přístup je rovněž odůvodněný „proto, že zatím pouze některé členské státy na svém území povolují činnost advokátů z jiných členských států vykonávajících činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě, kromě činnosti ve formě poskytování služeb; že však i v členských státech, kde je tato možnost dána, platí značně odlišné podmínky týkající se například oboru působnosti a povinného zápisu u příslušných orgánů; že tato různorodost vede k nerovnosti a narušení hospodářské soutěže mezi advokáty z členských států a tvoří překážku volného pohybu; že tyto problémy může vyřešit a stejné příležitosti může advokátům a uživatelům právních služeb ve všech členských státech poskytnout pouze směrnice stanovující podmínky, které upravují výkon povolání advokátů vykonávajících činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě jinak než formou poskytování služeb“.

6. Bod 7 odůvodnění uvádí, že tato směrnice nestanovuje žádná pravidla týkající se čistě vnitrostátních situací, a pokud tak činí, tak pouze v míře nezbytné k účinnému dosažení svého účelu. Tato směrnice se zejména nedotýká vnitrostátních právních předpisů upravujících přístup k povolání advokáta a jeho výkon pod profesním označením používaným v hostitelském členském státě.

7. Bod 8 odůvodnění uvádí, že: „advokáti, na které se vztahuje tato směrnice, by měli být povinni zapsat se u příslušného orgánu v hostitelském členském státě, aby tento orgán mohl zajistit, že budou dodržovat pravidla pro výkon povolání platná v daném státě; [...] účinek takového zápisu, pokud jde o soudní příslušnost, která určuje stupeň a typ soudů, u nichž mohou advokáti vykonávat činnost, se řídí právem hostitelského členského státu“.

8. Bod 9 odůvodnění stanoví, že: „advokáti, kteří nebyli zařazeni do profesního stavu v hostitelském členském státě, by měli v tomto státě vykonávat činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě, aby se zajistilo, že spotřebitelé budou řádně informováni a budou odlišovat takové advokáty a advokáty z hostitelského členského státu, kteří vykonávají svou činnost pod profesním označením používaným v tomto státě“.

6 – Směrnice Rady 89/48/EHS ze dne 21. prosince 1988 o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy (Úř. věst. 1989, L 19, s. 16, Zvl. vyd. 05/01, s. 337), zrušená směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací (Úř. věst. 2005, L 255, s. 22).

9. Článek 1 odst. 1 směrnice vymezuje svůj účel jako snahu usnadnit trvalý výkon povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána odborná kvalifikace. Článek 1 odst. 2 definuje „advokáta“ tak, že jím je „každá osoba, která je státním příslušníkem členského státu a která je oprávněna vykonávat profesní činnost pod jedním z níže uvedených profesních označení: [...] Řecko: Δικηγόρος [Dikigoros] [...] Kypr: Δικηγόρος [Dikigoros]“.

10. Článek 2 zakládá právo kteréhokoli advokáta trvale vykonávat činnosti uvedené v článku 5 v každém jiném členském státě pod profesním označením udělovaným v domovském státě.

11. V souladu s článkem 3 platí, že:

„1. Advokát, který si přeje vykonávat činnost v jiném členském státě než v tom, ve kterém získal odbornou kvalifikaci, je povinen se zapsat u příslušného orgánu v tomto státě.

2. Příslušný orgán v hostitelském členském státě advokáta zapíše po předložení průkazu oprávnění potvrzujícího jeho zápis u příslušného orgánu v domovském členském státě. Může požadovat, aby průkaz oprávnění příslušného orgánu domovského členského státu nebyl při předložení starší než tři měsíce. O zápisu vyrozumí příslušný orgán domovského členského státu.“

12. Článek 4 stanoví, že advokát vykonávající činnost v hostitelském členském státě pod profesním označením udělovaným v domovském státě „používá označení, které musí být vyjádřeno v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků domovského členského státu srozumitelným způsobem a tak, aby se zabránilo záměně s profesním označením udělovaným v hostitelském členském státě“.

13. Článek 5 odst. 1 vymezuje oblast činnosti advokáta vykonávajícího činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě jako „stejnou profesní činnost jako advokát vykonávající svou činnost pod odpovídajícím profesním označením udělovaným v hostitelském členském státě“. Tento advokát může, mimo jiné, „poskytovat právní rady v oblasti práva svého domovského členského státu, práva Společenství, mezinárodního práva a práva hostitelského členského státu. V každém případě dodržuje procesní předpisy platné u vnitrostátních soudů.“

14. Článek 6 odst. 1 stanoví, že: „Bez ohledu na pravidla pro výkon povolání, jimž advokát vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě podléhá v domovském členském státě, podléhá tento advokát stejným pravidlům pro výkon povolání jako advokáti vykonávající činnost pod odpovídajícím profesním označením udělovaným v hostitelském členském státě ve vztahu ke všem činnostem, které na území tohoto státu vykonává.“ V souladu s čl. 6 odst. 3 hostitelský členský stát „může požadovat, aby si advokát vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě sjednal pojištění odpovědnosti za škodu vzniklou z výkonu povolání nebo aby se stal členem profesního záručního fondu podle předpisů, které tento stát stanoví pro profesní činnost vykonávanou na jeho území“.

15. Článek 7 směrnice se týká kárného řízení v případě, že advokát vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě poruší své povinnosti v hostitelském členském státě. V souladu s čl. 7 odst. 1 se použijí „procesní předpisy, sankce a opravné prostředky platné v hostitelském členském státě“. Článek 7 odst. 2 až 5 stanoví, že:

„2. O kárném řízení proti advokátovi vykonávajícímu činnost pod profesním označením udělovaným v zemi původu vyrozumí příslušný orgán hostitelského členského státu před jeho zahájením příslušný orgán v domovském členském státě a poskytne mu veškeré příslušné údaje.

První pododstavec se použije obdobně, pokud kárné řízení zahájí příslušný orgán domovského členského státu [...]

3. Aniž jsou dotčeny rozhodovací pravomoci příslušného orgánu hostitelského členského státu, spolupracuje tento orgán v průběhu celého kárného řízení s příslušným orgánem domovského členského státu. [...]

4. Příslušný orgán v domovském členském státě rozhoduje podle vlastních procesních a hmotněprávních předpisů, jak postupovat v případě rozhodnutí příslušného orgánu v hostitelském členském státě proti advokátovi vykonávajícímu činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě.

5. Dočasné nebo trvalé odnětí povolení k výkonu povolání příslušným orgánem domovského členského státu vede bez dalšího k tomu, že dotyčnému advokátovi je dočasně nebo trvale v hostitelském členském státě zakázán výkon povolání pod profesním označením udělovaným v domovském státě; není to však nezbytný předpoklad pro rozhodnutí příslušného orgánu hostitelského členského státu.“

16. Článek 9 stanoví, že: „Rozhodnutí neprovést zápis uvedený v článku 3 nebo rozhodnutí o vyškrtnutí ze seznamu a rozhodnutí, kterým se ukládá kárné opatření, musejí být odůvodněna.“ Proti těmto rozhodnutím musí být přípustné podat opravný prostředek k soudu.

Vnitrostátní právní předpisy

Nařízení prezidenta č. 152/2000

17. Směrnice 98/5/ES byla do řeckého práva provedena nařízením prezidenta č. 152/2000, „Usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v Řecku pro advokáty, kteří získali odbornou kvalifikaci v jiném členském státě Evropské unie“ (Proedriko Diatagma 152/2000, Diefkolynsi tis monimis askisis tou dikigorikoy epaggelmatos stin Ellada apo dikigorou pou apektisan ton epaggelmatiko tous titlo se allo kratos-melos tis EE, dále jen „nařízení prezidenta“).

18. Článek 5 odst. 1 stanoví, že pro výkon povolání advokáta v Řecku je nezbytné, aby byl advokát zapsán do seznamu advokátní komory v obvodu, kde bude vykonávat advokacii, a zajistil si v tomto obvodu kancelář. Článek 5 odst. 2 uvádí, že o žádosti o zápis rozhoduje správní rada příslušné Advokátní komory, poté co zájemce předloží tyto dokumenty: i) úřední listinu prokazující státní příslušnost členského státu; ii) výpis z rejstříku trestů; a iii) osvědčení o zápisu vydané příslušným orgánem domovského státu, který danou odbornou kvalifikaci udělil, nebo jiným příslušným orgánem domovského státu.

19. Článek 8 odst. 1 dále stanoví: „Bez ohledu na pravidla pro výkon povolání, kterým podléhá ve svém domovském státě, podléhá advokát stejným pravidlům pro výkon povolání jako jiní advokáti, kteří jsou členy příslušné advokátní komory, pokud jde o všechny činnosti, které vykonává na území Řecka. Především podléhá [...] pravidlům, která upravují výkon advokacie v Řecku, zejména těm, která se týkají neslučitelnosti a výkonu činností, jež nejsou výkonu advokacie vlastní, dále pravidlům týkajícím se advokátního tajemství, profesní etiky, reklamy, stavovské cti a řádného výkonu advokacie.“

Zákon o advokacii

20. Článek 1 zákona č. 4194/2013 (Kodikas dikigoron, dále jen „zákon o advokacii“) stanoví, že advokát je úřední osobou, jehož advokátní činnost je základem právního státu. Při plnění svých povinností je advokát povinen vyřizovat případy v souladu se svým odborným úsudkem a nesmí být nucen řídit se doporučeními nebo pokyny, které by byly v rozporu se zákonem nebo neslučitelné se zájmy jeho

klienta⁷.

21. Článek 6 je nazván „podmínky vzniku oprávnění vykonávat advokacii – překážky“. Toto ustanovení zakotvuje dvě pozitivně formulované podmínky, které musí být splněny, aby se daná osoba mohla stát advokátem, a to: i) státní příslušnost Řecka nebo státní příslušnost jiného členského státu nebo státu EHP a ii) vysokoškolský titul z oboru práva; dále jsou zde uvedeny čtyři překážky vzniku oprávnění vykonávat advokacii, přičemž jednou z nich je status duchovního nebo řeholníka.

22. Článek 7 odst. 1 je nazván „automatická ztráta postavení advokáta“. Tento článek mimo jiné stanoví, že daná osoba automaticky ztrácí postavení advokáta a bude vyškrtána ze seznamu advokátní komory, jejímž je členem, pokud je tato osoba duchovním nebo řeholníkem či byla-li jmenována do funkce nebo zastává jakékoli placené místo na základě smlouvy, která zakládá pracovněprávní poměr nebo služební poměr u veřejnoprávní právnické osoby⁸. Advokát, který spadá do působnosti čl. 7 odst. 1 je povinen učinit vůči Advokátní komoře, kde je zapsán, prohlášení a odstoupit⁹.

23. Článek 23 stanoví, že advokát má povinnost mít sídlo a kancelář v obvodu soudu prvního stupně, kde je ustanoven. Článek 82 stanoví, že advokátovi není dovoleno poskytovat své služby bezúplatně, kromě některých výjimečných výslovně uvedených případů.

Zakládající listina Církve Řecka

24. Článek 39 zákona č. 590/1977 o zakládající listině Církve Řecka (Katastatikos Chartis tis Ekklesias tis Ellados) stanoví, že kláštery jsou sakrální budovy určené k asketickému životu mužů nebo žen, kteří v nich pobývají, v souladu s řeholními sliby a starobylými kánony mnišského života a tradicemi pravoslavné církve. Kláštery podléhají duchovnímu dohledu biskupa příslušného pro danou oblast.

25. Článek 56 odst. 3 zakazuje osobě podléhající řeholní kázni vycestovat za hranice jejího církevního obvodu bez povolení jejího duchovního nadřízeného. Pokud má v úmyslu zůstat v jiném obvodu po více než dva měsíce v kalendářním roce, ať již nepřetržitě či nikoliv, potřebuje i povolení diecézního biskupa.

Zákon o církevních fondech a správě klášterů

26. Článek 18 zákona č. 3414/1909 (Peri Genikou Ekklisastikou Tameiou kai dioikiseos Monastirion, dále jen „zákon o církevních fondech a správě klášterů“) stanoví, že pokud se někdo stane osobou podléhající řeholní kázni, přechází všechnen jeho majetek na daný klášter, s výjimkou podílu vyhrazeného jeho dědicům dle dědického práva.

Skutkový stav, řízení a předběžné otázky

27. Monachos Eirinaios je řeholník v klášteře v Řecku¹⁰. Je rovněž advokátem a členem Pagkyprios Dikigorikos Syllogos (Kyperská advokátní komora, dále jen „PDS“), a to od 11. prosince 2014.

7 – Článek 5.

8 – Článek 7 odst. 1 písm. a) a c).

9 – Článek 7 odst. 2.

10 – Předkládající soud popsal Monachose Eirinaiose jako řeholníka ve Svatém klášteře v Petra nacházejícím se v regionální jednotce Karditsa. Na jednání však zástupce Monachose Eirinaiose uvedl, že jeho klient nyní pobývá na ostrově Zakynthos.

28. Dne 12. června 2015 požádal u Dikigorikos Syllogos Athinon (Advokátní komora v Aténách, dále jen „DSA“) o zápis do seznamu advokátů jako advokát, který získal profesní označení v jiném členském státě. Dne 18. června 2015 správní rada DSA jeho žádost zamítla. Toto rozhodnutí bylo vydáno na základě čl. 8 odst. 1 nařízení prezidenta, které stanoví, že vnitrostátní právní předpisy, které upravují neslučitelnosti (konkrétně zápisu duchovního nebo řeholníka), se vztahují i na advokáty, kteří chtějí vykonávat advokacii v Řecku pod profesním označením udělovaným v jejich domovském státě.

29. Dne 29. září 2015 se Monachos Eirinaios proti tomuto rozhodnutí odvolal k předkládajícímu soudu.

30. Předkládající soud uvádí, že pravidla pro výkon povolání vztahující se na řecké advokáty neumožňují řeholníkům výkon advokacie z důvodů, kterých se dovolává i DSA, a sice absence záruk týkajících se jejich nezávislosti, pochybností ohledně jejich schopnosti plně se věnovat výkonu advokacie a pochybností ohledně toho, zda jsou schopni řešit spory, dále z důvodu požadavku na skutečné (nikoli fiktivní) sídlo v obvodu příslušného soudu prvního stupně a zákazu bezúplatného poskytování služeb. Pokud by příslušná advokátní komora byla povinna zapsat řeholníka v souladu s článkem 3 směrnice 98/5/ES, aby tak mohl vykonávat činnost pod svým profesním označením uděleným v jeho domovském státě, byla by následně nucena ihned konstatovat, že porušil pravidla pro výkon povolání zakotvená ve vnitrostátních právních předpisech, jak umožňuje článek 6 příslušného zákona, neboť tato pravidla výkon advokacie řeholníkům zakazují.

31. Předkládající soud rovněž odkazuje na svou vlastní judikaturu, v níž dospěl k závěru, že dříve platné ustanovení zákona o advokacii, které zakazovalo výkon advokacie duchovním, není v rozporu se zásadou rovnosti a svobodou výkonu povolání nebo zaměstnání. Zaprvé, veřejný zájem vyžaduje, aby se advokát zabýval výhradně svými povinnostmi, a zadruhé, výkon advokacie zahrnuje i řešení sporů, což je neslučitelné s postavením duchovního¹¹. Předkládající soud rovněž již v dřívějším rozhodnutí konstatoval, že toto ustanovení není v rozporu s článkem 13 řecké ústavy, článkem 52 Smlouvy o ES (nyní článkem 49 SFEU) (jelikož skutkové okolnosti tohoto dřívějšího případu se týkaly čistě vnitrostátní situace) ani článkem 9 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod¹².

32. Za těchto okolností položil předkládající soud následující předběžnou otázku:

„Musí být článek 3 směrnice 98/5/ES vykládán v tom smyslu, že zápis řeholníka Církve Řecka jako advokáta do seznamu příslušného orgánu jiného členského státu, než ve kterém získal odbornou kvalifikaci, za účelem výkonu povolání v tomto jiném členském státě pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě, může být vnitrostátním zákonodárcem zakázán z toho důvodu, že řeholníci Církve Řecka nemohou být na základě vnitrostátního práva zapsáni do seznamů advokátních komor, protože jsou v postavení osob podléhajících řeholní kázni, a nejsou u nich tudíž dány určité záruky nezbytné pro výkon advokacie?“

33. Písemná vyjádření předložili Monachos Eirinaios, řecká vláda, nizozemská vláda a Evropská komise. Na jednání dne 18. září 2018 učinili ústní vyjádření Monachos Eirinaios, DSA, řecká vláda a Komise.

11 – Předkládající soud (plénium), rozsudek č. 2368/1988.

12 – Předkládající soud, rozsudek č. 1090/1989.

Posouzení

Rozhodné právo

34. Na různé aspekty situace, kdy advokát usiluje o výkon advokacie v jiném členském státě, se použijí různé směrnice. Směrnice 2005/36/ES se tak zabývá uznáváním odborných kvalifikací, zatímco směrnice Rady 77/249/EHS se týká volného pohybu služeb¹³. Směrnice 2006/123/ES se vztahuje na širokou škálu činností v rámci vnitřního trhu, včetně poskytování právního poradenství v kontextu svobody usazování i volného pohybu služeb¹⁴. Směrnice 98/5/ES se vztahuje na advokáty, kteří usilují o získání možnosti trvalého výkonu advokacie v hostitelském členském státě.

35. Ve svých písemných vyjádřeních nizozemská vláda uvedla, že směrnice 98/5/ES nestanoví žádná pravidla pro výkon povolání advokátů, a proto je možné hledat vodítko v dalších směrnicích, které jsou patrně použitelné.

36. S touto tezí nesouhlasím.

37. Směrnice 77/249/EHS se týká poskytování služeb advokáty, nikoliv svobody usazování¹⁵. Nicméně řízení u předkládajícího soudu se týká odmítnutí advokátní komory zapsat advokáta, který získal svou odbornou kvalifikaci v jiném členském státě. Předmětem předběžné otázky je tedy usazení v postavení advokáta, což je záležitost, která se řídí směrnicí 98/5/ES, nikoli volný pohyb právních služeb¹⁶.

38. Směrnice 2005/36/ES se vztahuje na advokáty, kteří se chtějí ihned usadit pod profesním označením *hostitelského* členského státu. Nemá vliv na působení směrnice 98/5/ES¹⁷ a není v projednávané věci relevantní. Monachos Eirinaios se domáhá zápisu, aby mohl vykonávat advokacii pod svým kyperským titulem.

39. Směrnice 2006/123/ES je skutečně použitelná na právní služby a její věcný rozsah zahrnuje nejen poskytování služeb, ale rovněž usazování¹⁸. Ovšem článek 25 uvedené směrnice, které se dovolává nizozemská vláda ve svých písemných podáních, se použije pouze na výkon víceoborových *hospodářských* činností. Status osoby podléhající řeholní kázni – což je činnost Monachose Eirinaiose, která je „činností paralelní“ k výkonu advokacie – do této rubriky nespadá.

40. Situace Monachose Eirinaiose jednoznačně spadá do působnosti směrnice 98/5/ES. Je advokátem, držitelem profesního označení platného v jednom členském státě (spadá tedy do osobní působnosti směrnice 98/5/ES, jak je vymezena v čl. 1 odst. 1 a 2 uvedené směrnice), který usiluje o trvalý výkon advokacie v jiném členském státě pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě (čímž je naplněn přeshraniční prvek a věcná působnost směrnice 98/5/ES, jak je vymezena v čl. 1 odst. 1 této směrnice). Z toho vyplývá, že otázku, zda je s unijním právem slučitelná vnitrostátní právní úprava, která řeholníkům zapovídá možnost být zapsán jako advokát pod profesním označením udělovaným v jejich domovském státě z toho důvodu, že u nich nejsou dány určité záruky nezbytné pro advokáty, je nutno posuzovat na základě této směrnice.

13 – Směrnice Rady ze dne 22. března 1977 o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů (Úř. věst. 1977, L 78, s. 17, Zvl. vyd. 06/01, s. 52), naposledy pozměněná směrnicí Rady 2013/25/EU ze dne 13. května 2013, kterou se v důsledku přistoupení Chorvatské republiky upravují některé směrnice v oblasti práva usazování a volného pohybu služeb (Úř. věst. 2013, L 158, s. 368).

14 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu (Úř. věst. 2006, L 376, s. 36): bod 33 odůvodnění a čl. 1 odst. 1.

15 – Druhý bod odůvodnění a článek 1 směrnice 77/249/EHS.

16 – Viz čl. 1 odst. 4 směrnice 98/5/ES. V tomto směru viz též rozsudek ze dne 2. prosince 2010, *Jakubowska*, C-225/09, EU:C:2010:729.

17 – Bod 42 odůvodnění směrnice 2005/36/ES. Soudní dvůr v rozsudku ze dne 3. února 2011, *Ebert*, C-359/09, EU:C:2011:44 (případ týkající se směrnice 89/48/EHS, která byla zrušena směrnicí 2005/36/ES, a směrnice 98/5/ES) konstatoval, že tyto dvě směrnice se doplňují navzájem tak, že pro advokáty z členských států zavádějí dva způsoby přístupu k povolání advokáta v hostitelském členském státě pod profesním označením používaným v tomto státě: viz body 27 až 35.

18 – Bod 33 odůvodnění a čl. 1 odst. 1 směrnice 2006/123/ES.

Úvodní poznámky ke směrnici 98/5/ES

41. Účelem směrnice 98/5/ES je zlepšit volný pohyb advokátů usnadněním trvalého výkonu advokacie v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána odborná kvalifikace¹⁹. (V následujících odstavcích budu pro lepší porozumění textu tyto advokáty označovat jako „migrující advokáty“.)

42. Cílem směrnice je podpořit vnitřní trh, proto tato směrnice usiluje o to, aby byly advokátům a uživatelům právních služeb poskytnuty stejné možnosti ve všech členských státech. Tato směrnice konkrétně usiluje o uspokojení potřeb uživatelů právních služeb, kteří, vzhledem k nárůstu obchodních toků plynoucích z vnitřního trhu, vyhledávají poradenské služby při realizaci přeshraničních transakcí, v nichž se mezinárodní právo, unijní právo a vnitrostátní právní předpisy často překrývají²⁰.

43. Cílem této směrnice je tedy mimo jiné odstranit rozdíly ve vnitrostátních normách upravujících podmínky zápisu u příslušných orgánů, které vedly k nerovnostem a překážkám volného pohybu²¹. Vzájemné uznávání profesních označení migrujících advokátů, kteří chtějí vykonávat advokacii pod profesním označením udělovaným jejich domovským státem, k dosažení cílů směrnice přispívá²².

44. Přestože se však tato směrnice týká práva usazování, neupravuje přístup k povolání advokáta ani výkon tohoto povolání pod profesním označením hostitelského členského státu²³.

45. Při realizaci svých cílů musí směrnice vyvažovat různé zájmy a najít mezi nimi rovnováhu.

46. Zaprvé, vyvažuje udělování „automatického“ práva migrujícím advokátům na zápis u příslušných orgánů hostitelského členského státu bez předchozí kontroly jejich odborné kvalifikace hostitelským členským státem (čl. 3 odst. 2) oproti potřebě informovat uživatele právních služeb o rozsahu odborných znalostí těchto advokátů – z tohoto důvodu jsou migrující advokáti oprávněni vykonávat advokacii pouze pod profesním označením udělovaným v jejich domovském státě a vyjádřeným v jazyku tohoto domovského členského státu (čl. 4 odst. 1)²⁴.

47. Zadruhé, migrujícím advokátům je přiznáno právo poskytovat poradenství v právních záležitostech a zastupovat a obhajovat klienty, v případě potřeby ve spolupráci s advokátem vykonávajícím činnost u příslušného soudního orgánu (článek 5). Výměnou za to musí být zapsáni u příslušného orgánu v hostitelském členském státě a podléhají povinnostem a pravidlům pro výkon povolání tohoto státu (články 3 a 6)²⁵.

19 – Body 1 a 5 odůvodnění a čl. 1 odst. 1 směrnice 98/5/ES. Viz také návrh Komise na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace, COM(94) 572 final (dále jen „návrh Komise“), bod 1.3.

20 – Body 1, 5 a 6 odůvodnění.

21 – Bod 6 odůvodnění směrnice 98/5/ES, jakož i rozsudek ze dne 17. července 2014, *Torresi*, C-58/13 a C-59/13, EU:C:2014:2088, bod 37 a citovaná judikatura.

22 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. července 2014, *Torresi*, C-58/13 a C-59/13, EU:C:2014:2088, bod 36 a citovaná judikatura.

23 – Rozsudek ze dne 17. července 2014, *Torresi*, C-58/13 a C-59/13, EU:C:2014:2088, bod 56.

24 – Bod 9 odůvodnění. V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 7. listopadu 2000, *Lucembursko v. Parlament a Rada*, C-168/98, EU:C:2000:598, v němž Soudní dvůr konstatoval, „že zákonodárce Společenství dal ve snaze usnadnit určité kategorii migrujících advokátů výkon základní svobody usazování přednost akčnímu plánu spojujícímu informace pro spotřebitele, omezení rozsahu, v němž mohou být určité činnosti v rámci dané profese vykonávány, či podrobná pravidla, jimiž se výkon těchto činností řídí, řadu použitelných pravidel pro výkon povolání, povinné pojištění, jakož i systém kárné odpovědnosti zahrnující příslušné orgány domovského členského státu i hostitelského státu, a to před systémem předběžného testování kvalifikace ve vnitrostátních právních předpisech hostitelského členského státu. Zákonodárce nezrušil požadavek na to, aby měl dotčený advokát znalosti vnitrostátního práva použitelného v případech, které vyřizuje, ale jednoduše jej zprostil povinnosti tuto znalost prokazovat předem“ (bod 43). [neoficiální překlad] Dodávám, že jelikož profesní označení pro advokáta v Řecku a na Kypru je stejné, („Δικηγόρος“), DSA by byla dle mého názoru oprávněna požadovat od Monachose Eirinaiose, aby uvedl, že není kvalifikovaný pro Řecko – případně použitím „(Κύπρος)“ po svém titulu. Viz body 8 a 9 výše.

25 – Viz bod 2 návrhu Komise.

48. Dále, přestože čl. 3 odst. 2 směrnice 98/5/ES harmonizuje požadavky, jež musí být splněny advokáty, kteří chtějí vykonávat svou profesní činnost pod profesním označením udělovaným v jejich domovském státě, platí, že: i) směrnice nestanoví žádná pravidla týkající se čistě vnitrostátních situací (bod 7 odůvodnění směrnice); ii) směrnici nejsou dotčeny vnitrostátní právní předpisy upravující přístup k povolání advokáta a jeho výkon pod profesním označením hostitelského členského státu (bod 7 odůvodnění směrnice); a iii) směrnice stanoví, že advokáti musí dodržovat pravidla pro výkon povolání platná v daném státě (bod 8 odůvodnění a článek 6)²⁶.

49. Stručně řečeno, směrnice 98/5/ES je hybridní směrnici, jež řeší svobodu usazování migrujících advokátů, kteří chtějí vykonávat advokacii pod označením udělovaným jejich domovským státem, harmonizací určitých aspektů, přičemž v ostatních ohledech ponechává členským státům značnou míru samostatnosti. Prosazování svobody pohybu je v rovnováze s potřebou zajistit, aby byli chráněni spotřebitelé a aby migrující advokáti plnili své profesní povinnosti v hostitelském členském státě s respektem vůči řádnému výkonu spravedlnosti. V důsledku shora uvedeného je zde z povahy věci prostor pro vznik určitého napětí mezi *přijetím* k výkonu advokacie (článek 3) a *pravidly upravujícími výkon advokacie* (článek 6).

K předběžné otázce

50. Předkládající soud se v zásadě dotazuje, zda je potřeba článek 3 směrnice 98/5/ES vykládat tak, že připouští existenci vnitrostátních právních předpisů, které zakazují, aby byli řeholníci zapsáni jako advokáti pod profesním označením udělovaným v jejich domovském státě, a to z toho důvodu, že u nich nejsou dány určité záruky nezbytné k výkonu povolání advokáta.

51. Monachos Eirinaios a Komise tvrdí, že z judikatury Soudního dvora vyplývá, že článkem 3 směrnice 98/5/ES byla provedena úplná harmonizace příslušných pravidel. Předložení průkazu oprávnění dokládajícího zápis u příslušného orgánu domovského členského státu je jedinou přípustnou podmínkou zápisu dotčené osoby v hostitelském členském státě²⁷. Na to, zda jsou u této osoby následně dány ony rozličné záruky nezbytné k výkonu advokacie, posléze dohlíží příslušná advokátní komora v pozdější fázi procesu.

52. Komise dodává, že otázka, zda se čl. 7 odst. 1 směrnice 98/5/ES (který se týká kárného řízení proti advokátovi, jenž vykonává advokacii pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě a nesplní povinnosti, které platí v hostitelském členském státě) vztahuje na Monachose Eirinaiose, přesahuje rámec tohoto řízení, neboť toto řízení se týká pouze jeho práva na zápis u DSA.

53. Na jednání DSA uvedla, že systematický výklad čl. 3 odst. 2 a čl. 6 odst. 1 směrnice 98/5/ES ve světle bodů odůvodnění této směrnice by měl vést k závěru, že advokátní komora je oprávněna odmítnout zápis advokáta, který chce vykonávat advokacii pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě, pokud z předložených dokumentů vyplývá, že dle vnitrostátních právních předpisů tomuto zápisu brání určitá překážka.

54. Řecká vláda tvrdí, že článek 3 směrnice 98/5/ES je třeba vykládat ve spojení s článkem 6 této směrnice. Pokud by měl být u DSA zapsán řeholník pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě, musel by být neprodleně vyškrtnut na základě řeckých pravidel pro výkon povolání. To by byl absurdní výsledek. Řecká vláda se domnívá, že řeholník nepoživá nezávislosti potřebné k výkonu advokacie.

26 – Viz rovněž bod 3.3 návrhu Komise, který zdůrazňuje, že tento návrh se omezuje na zakotvení *minimálních požadavků*, které musí migrující advokáti splňovat. Ve zbývajících částech pak odkazuje zejména na pravidla pro výkon povolání použitelná v hostitelském členském státě na advokáty vykonávající advokacii pod profesním označením tohoto státu.

27 – Rozsudek ze dne 19. září 2006, *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, body 66 a 67.

55. Nizozemská vláda má za to, že článek 3 směrnice 98/5/ES by měl být vykládán tak, že nepřipouští aplikaci vnitrostátních právních předpisů zakazujících zápis a výkon advokacie řeholníkovi pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě. Článek 6 této směrnice neupravuje vyčerpávajícím způsobem pravidla pro výkon povolání, která by proto měla být zkoumána ve světle jiných ustanovení sekundárního práva, například čl. 25 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/123/ES.

Zápis dle článku 3 směrnice 98/5/ES

56. Článek 3 odst. 2 směrnice 98/5/ES se týká výhradně zápisu migrujících advokátů u příslušného orgánu v hostitelském členském státě. Stanoví, že tento orgán „advokáta zapíše“ po předložení příslušného osvědčení.

57. Smyslem tohoto ustanovení je zrušit rozdíly ve vnitrostátních normách týkajících se podmínek zápisu u příslušných orgánů, proto toto ustanovení zavádí mechanismus vzájemného uznávání profesních označení migrujících advokátů (viz bod 43 výše). Toto ustanovení provádí *úplnou* harmonizaci předběžných podmínek vyžadovaných pro výkon práva usazování přiznaného touto směrnicí. Advokát, který si přeje trvale vykonávat advokacii v jiném členském státě než v tom, ve kterém získal odbornou kvalifikaci, je povinen se zapsat u příslušného orgánu v tomto členském státě. Tento orgán musí takový zápis provést „po předložení průkazu oprávnění potvrzujícího jeho zápis u příslušného orgánu v domovském členském státě“²⁸.

58. Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že *jedinou* přípustnou podmínkou zápisu je, aby dotčená osoba předložila toto osvědčení příslušnému orgánu hostitelského členského státu. Zápis hostitelským členským státem je pak povinný a umožňuje dotčené osobě vykonávat advokacii v tomto státě pod profesním označením udělovaným v jejím domovském státě²⁹. Tuto analýzu potvrzuje i návrh Komise, která ve svých připomínkách k článku 3 uvádí, že „na zápis vzniká žadateli *nárok automaticky*, pokud prokáže, že je zapsán u příslušného orgánu ve svém domovském členském státě“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska). [*neoficiální překlad*] Díky zápisu se migrující právník ocitá na počátku výkonu advokacie v hostitelském členském státě.

59. Soudní dvůr tak již rozhodl, že italští státní příslušníci, kteří po získání vysokoškolského diplomu v oboru právo v Itálii získali další vysokoškolský titul v oboru právo ve Španělsku a byli zapsáni jako advokáti v tomto členském státě, musí být považováni za osoby splňující všechny podmínky požadované pro jejich zápis u italské advokátní komory po předložení osvědčení prokazujícího jejich zápis ve Španělsku³⁰.

60. Ve stejném duchu Soudní dvůr ve věci *Wilson* konstatoval, že požadavek na to, aby se právníci vykonávající advokacii pod profesním označením udělovaným v jejich domovském státě zúčastnili jednání, na základě kterého by rada advokátní komory mohla ověřit, zda ovládají jazyky používané správními a soudními orgány hostitelského členského státu, je v rozporu se směrnicí 98/5/ES³¹.

61. Z této judikatury vyplývá, že členské státy nemají pravomoc zavádět dodatečné požadavky na zápis migrujících advokátů pod profesním označením udělovaným v jejich domovském státě.

28 – Rozsudek ze dne 17. července 2014, *Torresi*, C-58/13 a C-59/13, EU:C:2014:2088, bod 38 a citovaná judikatura.

29 – Rozsudek ze dne 17. července 2014, *Torresi*, C-58/13 a C-59/13, EU:C:2014:2088, bod 39 a citovaná judikatura.

30 – Rozsudek ze dne 17. července 2014, *Torresi*, C-58/13 a C-59/13, EU:C:2014:2088, body 9 a 40.

31 – Rozsudek ze dne 19. září 2006, C-506/04, EU:C:2006:587, bod 77. Viz též rozsudek ze dne 19. září 2006, *Komise v. Lucembursko*, C-193/05, EU:C:2006:588, bod 40.

62. Na jednu stranu je proto odpověď na otázku předkládajícího soudu jednoznačná. Článek 3 odst. 2 směrnice 98/5/ES zakazuje zavedení dodatečné podmínky – například požadavku, aby dotčená osoba nebyla řeholníkem – pro zápis advokáta pod jeho profesním označením udělovaným v jeho domovském státě.

63. Je tento závěr zpochybněn vzájemným vztahem mezi články 3 a 6 směrnice 98/5/ES a existencí vnitrostátních norem, které stanoví, že advokáti, kteří jsou (nebo se stanou) řeholníky, musí být ihned vyškrtnuti ze seznamu advokátů, nebo které ukládají určité povinnosti, například požadavek mít sídlo a kancelář v obvodu soudu prvního stupně, kde je dotčená osoba ustanovena jako advokát, nebo pobírat odměnu za poskytované služby?

64. Na základě informací předložených Soudnímu dvoru se jeví, že ustanovení vnitrostátního práva, které zakazuje řeholníkům, aby *se stali* advokáty, je znovu zaváděno ve formě zákazu *být* řeholníkem a *vykonávat advokacii*³². Zda tomu tak skutečně dle správného výkladu vnitrostátního práva je, musí být ověřeno vnitrostátním soudem. Jiné vnitrostátní normy, jichž se dovolávají DSA a řecká vláda, zahrnují povinnost nezávislosti, povinnost věnovat se výlučně plnění profesních povinností a povinnost mít sídlo a kancelář v obvodu soudu prvního stupně, kde je daná osoba ustanovena jako advokát, a dále zákaz bezúplatného poskytování služeb. Podstatou předestřené tvrzení je, že osoba, která je řeholníkem, „bude“ porušovat pravidla pro výkon povolání, z čehož plyne, že by vůbec neměla být jako advokát zapsána.

65. Na úvod této části analýzy je důležité připomenout, o co přesně v projednávané věci jde (a zejména o co *nejde*). Toto řízení se týká migrujícího advokáta, který usiluje o to, aby se mohl usadit a vykonávat advokacii pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě. Toto řízení se *netýká* práva Řecka, ani žádného jiného členského státu, na stanovení podmínek, při jejichž splnění se může určitá osoba kvalifikovat jako advokát dle *vlastních* norem daného státu a vykonávat advokacii pod *vlastním* profesním označením daného státu.

66. Připouští článek 6 směrnice 98/5/ES, aby členský stát zakázal určité fyzické osobě, která splní podmínky pro zápis dle článku 3 této směrnice, výkon advokacie v daném členském státě pod označením udělovaným v domovském státě dané osoby, a to z toho důvodu, že jako subjekt podléhající náboženské kázni již z podstaty věci nemůže tato osoba jednat způsobem požadovaným pro to, aby byly dány záruky nezbytné pro výkon advokacie?

67. Na tomto místě se domnívám, že je potřeba analyticky rozlišovat mezi konkrétní normou, která stanoví, že duchovní nebo řeholník nemůže být advokátem, na straně jedné a různými individuálními pravidly pro výkon povolání, jichž se dovolává DSA (například v souvislosti s povinností věnovat se výhradně svým povinnostem advokáta, nebo povinností mít sídlo a kancelář v požadované oblasti), na straně druhé.

68. Nesouhlasím s tím, že prvně jmenovanou normu je správné kvalifikovat jako pravidlo pro *výkon* povolání, které spadá do působnosti hostitelského členského státu podle článku 6 směrnice 98/5/ES. Domnívám se, že takováto norma je při bližším zkoumání normou, která stanoví, že osobám s určitými *vlastnostmi* by neměl být dovolen výkon advokacie. Konkludentně se předpokládá, že jelikož osoba A tyto *vlastnosti* má, pak jakmile začne vykonávat advokacii, bude se nutně *chovat* určitým způsobem, který je dle etického kodexu nepřijatelný. To je ale jen předpoklad, přičemž účelem pravidel pro výkon povolání je regulovat skutečné jednání, nikoli předpokládané budoucí chování. Pokud slovo „řeholník“ v příkladu, který jsem právě uvedla, nahradíme slovy „zrzek“, bude ihned zřejmé, proč taková norma není v pravém slova smyslu pravidlem pro výkon povolání.

32 – Článek 7 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii, viz bod 22 výše.

69. Dodávám, že podle mého názoru by taková norma navíc ve skutečnosti upřela oné nepříznivé dotčené osobě procesní záruky přiznané články 7 a 9 směrnice 98/5/ES. Pokud se předpokládá, že zrzek (například) automaticky poruší povinnost mlčenlivosti advokáta, a je tudíž předem trestán vyškrtnutím ze seznamu advokátů, dříve než vůbec začne advokacii vykonávat, jak by onen pečlivý dvoustranný postup dle článku 7 mezi hostitelským členským státem a domovským členským státem či právo obrátit se na soud dle článku 9 poskytovaly jakoukoli skutečnou ochranu?

70. Jelikož pouze pravidla pro výkon povolání spadají do působnosti článku 6 směrnice 98/5/ES, je zřejmé, že vnitrostátní norma zakotvující absolutní zákaz výkonu advokacie řeholníkovi nemůže být použita na migrujícího advokáta, který splní podmínky pro zápis dle článku 3 a usiluje o výkon advokacie pod označením udělovaným v jeho domovské zemi.

71. A co druhá kategorie norem uvedených výše?

72. Z článku 6 odst. 1 směrnice 98/5/ES jasně plyne, že advokáti vykonávající advokacii v hostitelském členském státě pod profesním označením udělovaným v jejich domovském státě podléhají stejným pravidlům pro výkon povolání jako advokáti vykonávající advokacii pod profesním označením tohoto státu³³. Z článků 6 a 7 této směrnice proto vyplývá, že tito advokáti jsou povinni dodržovat dva soubory pravidel pro výkon povolání: pravidla svého domovského členského státu a pravidla hostitelského členského státu. Pokud tak neučiní, vystavují se riziku uložení kárných sankcí a následkům plynoucím z jejich profesní odpovědnosti³⁴.

73. Vzhledem k výše uvedenému se domnívám, že příslušné orgány hostitelského členského státu nejsou oprávněny předem *předpokládat*, že podřízenost náboženské kázni u dotčené osoby (respektive, když na to přijde, skutečnost, že je dotčená osoba ateistou či členem určitého politického nebo filozofického uskupení) automaticky a nevyhnutelně znamená, že se tato osoba bude chovat způsobem, který bude v rozporu s pravidly kárné odpovědnosti platnými pro advokáty v tomto členském státě. Naopak musí vyčkat a zjistit, jak se bude dotčená osoba skutečně v *praxi chovat*. To je ostatně zamýšleným předmětem úpravy pravidel pro výkon povolání.

74. Jak Soudní dvůr dovodil v rozsudku ve věci *Jakubowska*, pravidla pro výkon povolání, na rozdíl od pravidel týkajících se předběžných podmínek požadovaných pro zápis, *nejsou předmětem harmonizace*, a mohou se proto značně odchylovat od pravidel platných v domovském členském státě. Nedodržení těchto pravidel může vést k vyškrtnutí advokáta ze seznamu advokátů v hostitelském členském státě³⁵. Soudní dvůr zde rovněž zdůraznil, že absence střetu zájmů je pro výkon povolání advokáta zásadní a vyžaduje zejména to, aby byli advokáti nezávislí vůči veřejnoprávním orgánům a jiným činitelům, jimiž nesmí být v žádném případě ovlivňováni. Proto skutečnost, že jsou určitá pravidla pro výkon povolání přísná, nemůže být samo o sobě předmětem kritiky. Jestliže ovšem platí, že tato pravidla musí být uplatňována bez rozdílu na všechny advokáty zapsané v daném členském státě, platí také postulát, že tato pravidla by neměla překračovat rámec toho, co je nezbytné k dosažení jejich cíle³⁶.

75. Při provádění potřebného posouzení je nejprve potřeba určit cíle, které vnitrostátní právní předpisy sledují³⁷. Předkládající soud uvedl, že důvodem zákazu výkonu advokacie pro řeholníky je skutečnost, že veřejný zájem žádá, aby se advokát věnoval výhradně svým povinnostem, a dále to, že výkon advokacie obnáší řešení sporů, což je s postavením duchovního neslučitelné. Předkládající soud rovněž

33 – Rozsudek ze dne 3. února 2011, *Ebert*, C-359/09, EU:C:2011:44, bod 39 a citovaná judikatura.

34 – Rozsudek ze dne 19. září 2006, *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, bod 74.

35 – Rozsudek ze dne 2. prosince 2010, C-225/09, EU:C:2010:729, bod 57.

36 – Rozsudek ze dne 2. prosince 2010, *Jakubowska*, C-225/09, EU:C:2010:729, body 59 až 62.

37 – V téže smyslu a pouze analogicky viz rozsudek ze dne 21. října 1999, *Zenatti*, C-67/98, EU:C:1999:514, body 26 a 30.

zmiňuje požadavek stavovské nezávislosti a svobody potřebné k vyřizování případů. Mezi zmiňovaná zvláštní doplňková pravidla pro výkon povolání, která by řeholník údajně nebyl schopen dodržovat, patří povinnost mít sídlo a kancelář v obvodu soudu prvního stupně, kde je dotčená osoba ustanovena jako advokát, a zákaz bezúplatného poskytování služeb.

76. Domnívám se, že předestřené odůvodnění spojuje něco, co lze skutečně řádně popsat jako „cíle“ (a to dokonce ušlechtilé cíle) – ochrana řádného výkonu spravedlnosti a zajištění toho, aby měl klient přístup k nestrannému poradenství a řádnému odbornému zastupování –, se stále se opakujícím předpokladem, že osoba podléhající náboženské kázni „zjevně“ nebude schopna jednat způsobem, který by byl s těmito cíli slučitelný. Na základě skutkových okolností svědčících o chování konkrétního advokáta při výkonu advokacie se tento předpoklad opravdu může ukázat jako správný. Stejně tak ale může být nesprávný. Tento závěr lze nejlépe ilustrovat na dvou (fiktivních) příkladech.

77. Řeholník X se k výkonu povolání advokáta staví jako k nepodstatné vedlejší intelektuální činnosti představující doplněk jeho náboženského života. Pravidelně odmítá přebírat případy „zlých“ lidí; právní rady, které poskytuje, vždy zkresluje tak, aby byly ve všech ohledech v souladu s tím, co by podle jeho výkladu pravidel morálky měl jeho klient udělat, aby bylo respektováno náboženské učení církve; a není pravidelně k dispozici v obvodu, kde byl ustanoven advokátem. Jeho *výkon* advokacie je jednoznačně v rozporu s podrobnými pravidly pro výkon povolání v hostitelském členském státě a podřívá cíle veřejného zájmu sledované těmito pravidly. Je zřejmé, že příslušné orgány hostitelského členského státu mohou (a skutečně by měly) proti řeholníkovi X zahájit kárné řízení. S přihlédnutím ke skutkovým okolnostem, které jsem uvedla, bude mít toto řízení za následek jeho vyškrtnutí ze seznamu advokátů v hostitelském členském státě. (Dodávám, že by mohl mít problémy i podle pravidel kárné odpovědnosti svého domovského členského státu.) To vše se však odehraje při dodržení zásad spravedlivého řízení; a řeholník X se bude moci obrátit na soud, aby se proti rozhodnutí o vyškrtnutí ze seznamu advokátů bránil.

78. Řeholník Y se svými církevními nadřízenými projedná profesní požadavky, které se na něj budou vztahovat, pokud začne vykonávat povolání advokáta. Společně přezkoumají jedno po druhém všechna příslušná pravidla. Řeholník Y získá potřebné povolení ke zřízení řádného sídla a kanceláře v obvodu, kde je ustanoven. Bude dohodnuto, že za své služby bude účtovat běžnou odměnu a tyto prostředky následně předá určené charitativní organizaci. Bude zproštěn povinnosti formální účasti na modlitbách komunity během pracovního dne, aby se mohl věnovat výhradně svým povinnostem advokáta. Jeho církevní nadřízení se zaváže respektovat jeho stavovskou nezávislost. Na tomto základě začne řeholník Y advokacii vykonávat; a jeho *výkonu* povolání advokáta nebude možno nic vytknout. Na základě skutečností, které jsem uvedla, by zjevně bylo objektivně nedůvodné zahájit proti němu kárné řízení, natož jej vyškrtnout ze seznamu advokátů. Je sice řeholník, ale dodržuje příslušná pravidla pro výkon povolání.

79. Úmyslně jsem nastínila fiktivní příklady. Není úkolem Soudního dvora, aby hádal, co se stane, když – resp. až – Monachos Eirinaios zahájí výkon advokacie. Jediný závěr, který zde činím – a dle mého názoru jediné hledisko tohoto příběhu, s nímž se Soudní dvůr musí vypořádat v odpovědi na předběžnou otázku –, je, že článek 6 směrnice 98/5/ES nedovoluje členskému státu automaticky zakázat osobě, která splní podmínky pro zápis dle článku 3, výkon advokacie v tomto členském státě pod označením udělovaným v jeho domovské zemi s odůvodněním, že jako osoba podléhající náboženské kázni nemůže z podstaty věci jednat způsobem potřebným k tomu, aby u ní byly dány záruky nezbytné pro výkon advokacie.

Závěry

80. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na otázku položenou Symvoulío tis Epikrateias (Státní rada, Řecko) následovně:

– článek 3 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace, je potřeba vykládat tak, že brání použití vnitrostátní normy zakazující určité osobě zápis do seznamu advokátů pod profesním označením udělovaným v jejím domovském státě s odůvodněním, že je řeholník. Článek 6 této směrnice nepřipouští, aby členský stát automaticky zakázal určité osobě, která splní podmínky pro zápis dle článku 3, výkon advokacie v daném členském státě pod označením udělovaným v jejím domovském státě s odůvodněním, že jako osoba podléhající náboženské kázni z podstaty věci nemůže jednat způsobem potřebným k tomu, aby byly dány záruky nezbytné pro výkon advokacie.